

VREA CINEVA VOT UNINOMINAL?

de *Liviu Antonesei*

E cumva comic că încerc să fac România înțeleasă de toată lumea în vreme ce, pînă și eu, cu toată experiența de analiză a vieții politice băștinașe, încep să înțeleg tot mai puțin din cele ce se întîmplă! Pentru că, dacă politrucii noștri chiar sînt sinceri – să plecăm de la presupunerea de nevinovăție, nu? – atunci cînd își afirmă aproape unanim voința de a trece la votul pe circumscripții uninominale – mai puțin PRM –, atunci cele întîmplate în ultimele zile poate conduce la compromiterea completă a proiectului, ba chiar și a ideii în general. La sfîrșitul săptămînii trecute, liderii PNL și guvernul au anunțat că miercuri cel din urmă își va asuma răspunderea pentru proiectul de lege propus de Asociația „Pro-Democrația” și discutat în comisia multipartidică. Miercuri s-a și produs acest lucru doar că, o zi mai înainte, președintele a anunțat că a semnat decretul de convocare a referendumului, în aceeași zi cu europarlamentarele, doar că proiectul D-sale este cel al PSD-ului, votul majoritar în două tururi de scrutin! Bun, sînt de acord că partidele și parlamentarii au tergiversat cît au putut adoptarea proiectului de lege și presiunea prezidențială din ultimul an a avut scopul de a accelera lucrurilor. Dar ce sens mai avea să propună referendum cînd guvernul urma să-și asume răspunderea? Pe de o parte, din pricina războiului neîntrerupt dintre cele două roze – Roza Băsescu și Roza Tăriceanu –, care nu cunoaște pauze din 2005 încoace. Pe de alta, pentru că sistemul propus de PSD și adoptat de președinte favorizează clar partidele mari, în momentul de față PD și PSD. La scorul de acum din sondaje, PNL nici nu pierde, nici nu cîștigă, toate celelalte partide însă riscă să nu mai intre în Parlament. În sfîrșit, în al treilea rînd, suprapunerea europarlamentarelor cu referendumul îi permite președintelui să intre ilicit în campania electorală. De altfel, și-a făcut clipurile chiar înainte de a semna decretul! De partea cuiva va intra? Păi, în disprețul Constituției, n-a participat Domnia Sa la lansarea candidaților PD? Cînd Ion Iliescu făcea campanie electorală pentru PSD, toată lumea protesta. Cînd același lucru este practicat de dl. Băsescu, fanii președintelui nu doar că închid ochii, dar unii îl mai și laudă. Ciudat mod de a înțelege democrația, respectarea Constituției, devenite brusc un fel de fleacuri, de obstacole inutile în calea dezlănțuirii impetuoșității prezidențiale! Apoi, a trecut și pe la lansare candidaților PSD, probabil ca să le mulțumească pentru „împrumutul” versiunii nominal, să jignească niște gazde și să-i dea o mîină de ajutor otrăvit d-lui Geană. Fiind așa cum îl numea un clasic, ultimul o va lua de bună!

Pînă acum, sistemul politic era blocat, acum este blocat total! Avem două proiecte de lege pentru votul uninominal, dar riscăm să nu avem nici o lege, iar alegerile de anul viitor să se desfășoare, ca și pînă acum, pe liste. Pentru că, în condițiile în care europarlamentarele și referendumul se vor desfășura în aceeași zi, dar separat conform legii, este puțin probabil să avem prezența necesară la vot pentru a valida referendumul. Și compromitem dintr-un foc și europarlamentarele. Pe de altă parte, președintele poate să nu promulge legea pentru care guvernul își asumă răspunderea. Ținînd cont de timpul pierdut cu întoarcerea legii la inițiator și în Camere, e clar că posibilitatea de a avea o lege aplicabilă la viitoarele alegeri scade vertiginos. Ca să nu mai spun că legea poate fi trimisă președintelui neschimbată, fără ca acesta s-o mai poată respinge ori să mai ceară modificări. Întrebare – vrea, totuși, cineva alegeri în circumscripții uninominale? Am mari dubii!

Și ca să fiu cît mai clar. Niciun sistem de vot nu este perfect, toate au avantaje și dezavantaje. Niciun sistem electoral nu-ți asigură automat o clasă politică mai curată, în absența reformei profunde a sistemului politic începînd cu fundamentele sale constituționale, pentru că la noi „răul de sistem” chiar de acolo începe. Există două sisteme de vot care încearcă – nereușind în totalitate! – să cumuleze avantajele sistemelor pure (de listă și uninominal majoritar) și să elimine dezavantajele: lista preferențială, probabil cel mai bun sistem, dar mai dificil în utilizare, și sistemul mixt, propus de „Pro Democrația” și adoptat de comisia parlamentară, cel pentru care guvernul își asumă răspundere. Mai contează și condițiile în care este utilizat un sistem electoral. La noi, votul de listă, care într-o democrație normală ar fi întărit partidele, le-a transformat în structuri clientelare, dacă nu mafioate. Tot la noi, cu sistemul propus de președinte, îi vom întîlni și în viitor în Parlament pe toți cei „neconvenabili”, de la Năstase și Iliescu la Vadim și Becali, pentru că ultimul poate decide să participe ca independent, dacă PNG își continuă scăderea în sondaje! Pe deasupra, acest sistem de vot lasă o bună parte din voturi nealocate, neconsumate, producînd frustrare alegătorilor. La ultimele

alegeri din Anglia, doar 18% din voturi au fost „utile”, deci alocate direct candidaților care au câștigat circumscripțiile, restul au fost redistribuite acestora deși au fost primite de alți candidați! Măcar Anglia e o democrație veche și stabilă! E adevărat, ies majorități mai accentuate și câmpul politic se simplifică pînă la bipartizanism, dar costurile nu sînt mici, sacrificînd la fel de „majoritar” opțiunile majorității cetățenilor. Din acest motiv prefer sistemul mixt propus de „Pro Democrația”, în care jumătate din locuri sînt alocate direct candidaților, cealaltă jumătate fiind alocată listelor de partid, însă în funcție de numărul de voturi primite. Este și cel mai răspîndit sistem electoral în UE din care facem parte. Ca să nu mai spun că trecerea bruscă de la un sistem pur de listă la unul pur pe circumscripții uninominale nu este recomandat de niciunul din politologii mai răsăriți ai lumii, ba chiar nici de cei mai puțin răsăriți, de pe la noi!